

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський університет Бориса Грінченка
Університетський коледж

„Затверджено”

Проректор з науково–методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

«*Ж*» *19.06.20* 2015 р.

Робоча програма навчальної дисципліни
ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ
галузь знань 0202 Мистецтво
для спеціальності 5.02020701 «Дизайн»
(освітньо–кваліфікаційний рівень „молодший спеціаліст”)

Київ 2015

Робоча програма з дисципліни «Основи композиції» для студентів за напрямом підготовки 0202 Мистецтво, спеціальністю 5.02020701 «Дизайн».

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за напрямом підготовки (спеціальністю) 5.02020701 «Дизайн»

«11» лютого 2015 року- 1бс.

Розробники: Кормакова Тетяна Леонідівна, викладач вищої категорії, викладач – методист циклової комісії образотворчого мистецтва та дизайну Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри циклової комісії викладачів образотворчого мистецтва та дизайну

Протокол від «12» лютого 2015 року №

Голова(циклової комісії) Ладоненко М.І.

Заступник директора

з навчальної роботи

(С.І. Дем'яненко)

Заступник директора

з навчально-методичної роботи

(З.Л. Гейхман)

Протокол від «18» лютого 2015 року №

«18» лютого 2015 року

Голова

(підпис)

(Братко М.В.)
(прізвище та ініціали)

Пояснювальна записка.....	3
I Опис навчальної дисципліни.....	4
II. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	5
III. Програма навчальної дисципліни.....	6
IV. Структура програми навчальної дисципліни.....	7
V. Навчально – методична карта дисципліни «Основи композиції».....	8
VI. Семінарські заняття.....	9
VII. Індивідуальні заняття.....	10
VIII. Методи навчання.....	11
IX. Методичне забезпечення курсу.....	12
X. Індивідуальне навчально – дослідне завдання.....	13
XI. Методи контролю.....	14
XII. Розподіл балів, які отримують студенти.....	15
XIII. Рекомендована література.....	16
Базова.....	16
Допоміжна.....	16
XIV. Інформаційні ресурси.....	17

Пояснювальна записка

Робоча навчальна програма з дисципліни «Основи композиції» є нормативним документом Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка, розробленим цикловою комісією викладачів образотворчого мистецтва та дизайну, на основі освітньо – професійної програми підготовки молодших спеціалістів, відповідно до навчального плану для спеціальності 5.02020701 «Дизайн».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно – модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяг знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо – кваліфікаційної характеристики «молодший спеціаліст».

Обсяг курсу, відведений навчальним планом, становить 216 годин, з них: лекційних – 22 год., практичних – 52 год., семінарських – 10 год., індивідуальна робота – 24 год., самостійна робота – 96 год., підсумковий модульний контроль – 12 год.

Основним завданням вивчення дисципліни «Основи композиції» є:

- опанування студентами теоретичних засад композиції, засвоєння законів, правил, прийомів композиції у процесі виконання вправ, творчих завдань;
- удосконалення навичок практичної діяльності, розвиток композиційного бачення, просторового мислення;
- комплексне застосування засобів композиції у створенні гармонійної композиції.

Наприкінці навчального курсу студенти здають залік (III семестр), екзамен (V семестр).

1. Опис предмета навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни			
		денна форма навчання			
Кількість кредитів – 6 кредити	Галузь знань 0202 Мистецтво	Нормативна			
	Напрямок підготовки 5.02020701 <u>Дизайн</u>				
Модулів – 4	Спеціальність (професійне спрямування): <u>Дизайн</u>	Рік підготовки:			
Змістових модулів – 4		2-й	3-й		
Індивідуальне науково-дослідне завдання - 2		Семестр			
					3-й
Загальна кількість годин – 216 год.		Лекції			
		8 год.	8 год.	6 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2,2 год. самостійна робота студента – 2 год.		Освітньо-кваліфікаційний рівень: «молодший спеціаліст»	Практичні		
			16 год.	16 год.	20 год.
			Семінарські заняття		
			4 год.	4 год.	2 год.
	Самостійна робота				
	32 год.		32 год.	32 год.	
	Індивідуальні заняття:				
	8 год.		8 год.	8 год.	
	ПМК				
	4 год.		4 год.	4 год.	
Вид контролю: III семестр - залік V – екзамен					

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Основи композиції» є: особистісний художньо – естетичний розвиток студента, формування базових компетентностей у художньо – практичній діяльності, що сприяє успішному входженню молодшої людини в життя сучасного суспільства.

Згідно з вимогами освітньо – професійної програми студенти повинен

знати:

- предмет і завдання композиції;
- розширення і поглиблення системи знань і вмінь, набутих на заняттях рисунку, живопису (навчально – пізнавальна й інформативна компетентності);
- твори українських і зарубіжних митців, інтерпретацію їх образного змісту та аналіз засобів композиційної побудови;
- теоретичні засади композиції;
- основні терміни, свідоме їх застосування під час виконання вправ і тестових завдань, закономірності і закони композиції;
- різноманітні засоби художньої виразності композиції, техніки та прийоми спрямовані на створення гармонійної композиції, виразного художнього образу (комунікативна й соціокультурна компетентності).

вміти:

- застосовувати на практиці теоретичні знання;
- використовувати засоби композиції (лінія, штрих, пляма) в різноманітних завданнях і розуміти їх важливість в композиції;
- виконувати завдання з симетричною, асиметричною, ритмічною організацією композиції в таких жанрах як: пейзаж, сюжетна картина;
- виконувати начерки, замальовки в графічних техніках (олівець, вугілля, пастель, сангіна, соус, кольорові олівці) і володіти ними як основними засобами композиції;
- формувати набуті знаннями та вміннями у самостійній мистецькій діяльності та у процесі художньої самоосвіти (компетентності особистісного самовдосконалення).

У студентів мають бути сформовані такі компетентності:

- здатність до асоціативного, просторового, пластичного мислення, розвитку творчих здібностей, уяви, фантазії;
- вміння поглиблювати знання основних виразальних засобів композиції, їх свідоме застосування у художній творчості;
- здатність виражати особистісно – ціннісне ставлення до проявів естетичного в житті та мистецтві;
- здатність керуватися набутими композиційними знаннями та вміннями, отриманим досвідом у майбутній професійній діяльності;

- вміння удосконалювати навички створювати гармонійні композиції на площині та в об'ємі з використанням різних художніх технік і матеріалів (акварель, гуаш, пастель, сангіна, туш – перо, вугілля);
- вміння орієнтуватись у теоретичних засадах композиції;
- володіння основними законами, правилами, прийомами, властивостями та засобами композиції під час творчої діяльності;
- вміння аналізувати композиційну побудову мистецьких творів, використовуючи відповідну термінологію;
- застосування базових знань з композиції в подальшій професійній діяльності.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Поняття про композицію та її закономірності.

Тема 1. Закони композиції.

Тема 2. Прийоми композиції (вертикаль, горизонталь, монументальність, простір).

Змістовий модуль 2. Основні засоби композиції.

Тема 3. Закономірності оптичного сприйняття точки та лінії на площині.

Тема 4. Засоби композиції: лінія, крапка, пляма.

Змістовий модуль 3. Основні засоби композиції.

Тема 5. Правила композиції (ритм, симетрія, асиметрія, сюжетно – композиційний центр).

Тема 6. Контраст і нюанс форми. Масштаб і пропорції в композиції.

Змістовий модуль 4. Вивчення форм в прикладному мистецтві.

Тема 7. Стилзація природних форм в різних видах мистецтв. Стилзація в декоративно – прикладному мистецтві.

Тема 8. Стилзація у вишивці.

Тема 9. Візуалізація природних форм в прикладному мистецтві. Елементи рослинних форм в аксесуарах, ювелірних виробках.

Тема 10. Стилзація природних форм у графіці і художньому конструюванні.

Виконання стилзації та створення виразного художнього образу.

Змістовий модуль 5. Композиційна побудова в різних видах і жанрах образотворчого мистецтва.

Тема 11. Побудова композиції в портреті,

Тема 12. Побудова композиції в натюрморті.

Тема 13. Побудова композиції в пейзажі.

Змістовий модуль 6. Різновиди композиції.

Тема 14. Робота з натури – метод наочного відображення як одна із складових художньо – творчого розвитку.

Тема 15. Створення уявної композиції. Роль життєвого досвіду у створенні малюнків за уявою.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість тем						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
л		п	сем.	інд	с.р.	м.к.	
Модуль I. Поняття про композицію та її закони.	32	4	8	2	4	14	2
Модуль II. Основні засоби композиції.	40	4	8	2	4	18	2
Усього годин	72	8	16	4	8	32	4
Модуль III. Правила композиції.	36	4	8	2	4	16	2
Модуль IV. Художні засоби композиції.	36	4	8	2	4	16	2
Усього годин	72	8	16	4	8	32	4
Модуль V. Композиційна побудова в різних видах і жанрах образотворчого мистецтва.	35	2	10	2	4	10	2
Модуль VI. Різновиди композиції.	37	4	10	2	4	22	2
Усього годин	72	6	20	6	8	32	4
Усього годин за курс	216	22	52	24	24	96	12

IV. Навчально – методична карта дисципліни «Основи композиції» II курс (III семестр)
Разом: 72 год., лекції – 8 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 32 год., семінарські заняття – 4 год.,
індивідуальна робота – 8 год., модульний контроль – 4 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV		
Модулі	Змістовий модуль I									Змістовий модуль II						
Кількість балів за модулі без ІНДЗ	60 балів									35 балів						
Назва модуля	Змістовий модуль 1. Поняття про композицію та її закони									Змістовий модуль 2. Основні засоби композиції						
Лекції	1			2						3						
Дати																
Теми лекцій	Поняття про композицію. Види композиції.		Прийоми композиції (вертикаль, горизонталь, монументальність, простір).							Основні засоби композиції (лінія, крапка, пляма, тон).						
Теми практичних Занять	Виконання композиційних замальовок на аркушах паперу різних форматів (10 балів).		Малювання пейзажу за уявою, з підкресленням монументальності. Техніка – акварель (10 балів).		Створення гармонійної палітри кольорів, для передачі простору в композиції. (10 балів)		Композиція на тему: «Історичні постаті України» (10 балів)				Створення художнього образу за допомогою прямих і хвилястих ліній (10 балів)		Створення образних композицій з ліній і крапок (вугілля, туш- перо) (10 балів)		Виконання малюнку різнохарактерних фантазій та образів (10 балів)	Емоційно – образні властивості плям. Виконання творчої композиції. (10 балів)
Семінарські заняття					Семінарське заняття № 1								Семінарське заняття № 2			
Самостійна робота			Виконання композиції з акцентом на вертикалі. Копія картини відомого художника. Виконання роботи в кольорі. (5 балів)		Творча робота на урівноважування композиції. Техніка виконання - довільна (5 балів)		Виконання сюжетної композиції з передачею руху на тему: «Студентські будні» (5 балів)		Виконання серії малюнків з тональною плямою (5 балів)		Творча робота. Техніка виконання – кольорові олівці (5 балів)		Творча робота на тему: «Пляма, як засіб композиції». (5 балів)		Творча робота з використанням всіх графічних засобів композиції (5 балів)	
ІНДЗ Підсумковий контроль	Дослідження прийомів композиції в графіці (30 балів)															
	25 балів															

IV. Навчально – методична карта дисципліни «Основи композиції» II курс (IV семестр)

Разом: 72 год., лекції – 8 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 32 год., семінарські заняття – 4 год., індивідуальна робота – 8 год., модульний контроль – 4 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII		
Модулі	Змістовий модуль III												Змістовий модуль IV						
Кількість балів за модуль без ІНДЗ	90 балів												85 балів						
Назва модуля	Художні засоби виразності композиції												Вивчення форми в природі						
Лекції	Правила композиції					Колір як засіб виразності композиції.			Контраст і нюанс в композиції			Стилізація природних форм в графіці і художньому конструюванні..		Стилізація природних форм у графіці. Виконання композиції та створення виразного художнього образу.					
Дати																			
Теми лекцій																			
Теми практичних занять	Симетрія і асиметрія. Виконання композиції «Цирк» з асиметричними елементами. Техніка – гуаш. Створення творчої роботи з виявлення ритму. «Сучасне місто». Копія картин (10 балів).			Колір в композиції. Композиція з теплою кольоровою гамою. «Сади цвітуть», «Перед грозою» (10 балів).			Контраст і нюанс. Композиції на тему: «Весна», «Ліс», «Морська фауна», «Рожевий ранок». (10 балів).			Ескіз книжкової мініатюри в арабо - мусульманському стилі. Техніка акварель. (10 балів).			Виконання малюнків на візуалізацію природних форм. Теми: «Дерево життя», «Букет», «З живого джерела народного мистецтва» (10 балів).		Виготовлення святкової листівки з декоративними елементами (10 балів).		Продовження роботи над листівкою до Великодня, до «Дня матері». (10 балів)		Побудова шрифту з включенням декоративних елементів. Слово – образ. (10 балів).
Семінарські заняття						Семінарське заняття №1											Семінарське заняття №2		
Самостійна робота	Творча робота на вільну тему зі зміною пропорцій (5 балів).		Композиція на контраст на тему: Східні мотиви в українській орнаментіці. (5 балів).			Намалювати ескіз килима, тканини, книжкової мініатюри в арабо – мусульманському стилі (5 балів).			Створення творчої роботи з використанням фактури і текстури (5 балів).					Стилізація природних форм в ювелірних прикрасах (5 балів).					
ІНДЗ	Дослідження природних форм в мистецтві (30 балів).																		
Підсумковий контроль	ПМК (50 балів) Залік																		

IV. Навчально – методична карта дисципліни «Основи композиції» III курс (V семестр)

Разом: 72 год., лекції – 6 год., практичні заняття – 20 год., самостійна робота – 32 год., семінарські заняття – 2 год.,
індивідуальна робота – 8 год., модульний контроль – 4 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV				
Модулі	Змістовий модуль 5									Змістовий модуль 6								
Кількість балів за модулі без ІНДЗ	70 балів									55 балів								
Назва модуля	Змістовий модуль 5. Композиційна побудова в різних видах і жанрах образотворчого мистецтва									Змістовий модуль 6. Різновиди композиції.								
Лекції	Побудова композиції в портреті. I			Побудова композиції в натюрморті.			Побудова композиції в пейзажі.			Робота з натури – метод наочного відображення художньо – творчого розвитку.			Створення уявної композиції.					
Дати																		
Теми лекцій	Композиційна побудова в різних видах і жанрах.																	
Теми практичних Занять	Побудова композиції в жанрі портрет. Техніка – гуаш. (10 балів).		Малювання ескізу композиції з виявленням матеріалу – натюрморт. (10 балів).		Повітряна перспектива. Побудова композиції з різною лінією горизонту. (10 балів)		Побудова декоративної з використанням абстрактних форм. Виділення кольорових акцентів. (10 балів)		Виконання творчої композиції. Техніка виконання - довільна. (10 балів).		Виконання композиції на тему: « Осінній ноктюрн» (10 балів)		Створення уявної композиції з елементами природи (10 балів)		Малювання композиції з образами минулих епох. Техніка – туш – перо. (10 балів)		Малювання композиції з пам'яті. Тема: «Спогади про практику». (10 балів).	
Семінарські заняття				Семінарське заняття № 5														
Самостійна робота			Створення роботи в стилі українського авангарду. (5 балів)		Виконання композиції в різному масштабі (птахи, тварини). (5 балів)		Виконання контрастної композиції на тему: « Ліс», «Весна». (Акварель) (5 балів)		Східні мотиви в українській орнаментіці. (контраст, нюанс). (5 балів)		Ескіз книжкової мініатюри в арабо – мусульманському стилі. Визначення шрифту в композиції.(5 балів).		Стилізація Природних форм в ювелірних прикрасах. (5 балів)		Створення симетричного орнаменту з рослинними і зооморфними елементами. (5 балів)			
ІНДЗ	Створення образу в абстрактній композиції (30 балів)																	
Підсумковий контроль	ПМК – 50 балів ЕКЗАМЕН																	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1. Поняття про композицію.			
1	Закони композиції. Виконання замальовок на аркушах різних форматів і розмірів.	2	10
2	Створення пейзажу на основі уяви або творів відомих художників. Техніка – акварель.	2	10
3	Створення гармонійної палітри кольорів на основі природного аналога. Композиція з передачею монументальності.	2	10
4	Виконання композиції на тему: «Історичні постаті України».	2	10
	Усього:	8	40
Змістовий модуль 2. Основні засоби композиції.			
1	Створення художнього образу за допомогою прямих та хвилястих ліній, направлених вгору або вниз (ручки – гелеві, кулькові або фломастери різної товщини).	2	10
2	Створення образних композицій з ліній і точок (вугілля, туш, перо).	2	10
3	Виконання малюнку різнохарактерних фантазійних образів на основі однакових плям (чорна і біла гуаш).	2	10
4	Зображення форми предметів за допомогою ліній	2	10
	Усього:	8	40
Змістовий модуль 3. Художні засоби виразності композиції.			
1	Створення врівноважених асиметричних і симетричних композицій на тему: «Цирк». Визначення ритму в композиції. Створення творчої роботи з виявленням ритму. Тема: «Сучасне місто».	2	10
2	Композиція з теплою або холодною гаммою. Створення композиції на тему: «Сади цвітуть», «Квітучий луг», «Перед грозою» (За вибором студентів).	2	10
3	Контраст і нюанс форми. Контрастні і нюансні форми в композиції на тему: «Ліс», «Весна», », «Морська фауна», «Рожевий ранок».	2	10

4	Ескіз книжкової мініатюри в арабо – мусульманському стилі. Розташування на кольоровому або тонованому папері. Техніка – акварель.	2	10
	Усього:	8	40
Змістовий модуль 4. Художні засоби композиції.			
1.	Стилізація природних форм у графіці і художньому конструюванні. Виконання стилізації, спрямованої на створення виразного художнього образу: «Дерево життя», «Букет», «З живого джерела народного мистецтва»	2	10
2.	Виготовлення святкової листівки з декоративним зображенням рослин, квітів, дерев.	2	10
3.	Продовження роботи над виконанням листівки в різних графічних техніках (до Великодня, до травневих свят, до Дня матері).	2	10
4.	Побудова шрифту з включенням декоративних елементів. Створення слова – образу.	2	10
	Усього:	8	40
Змістовий модуль 5. Композиційна побудова в різних видах і жанрах образотворчого мистецтва.			
1.	Створення образу в композиції. Побудова композиції в жанрі портрет.	2	10
2.	Малювання ескізу композиції з виявленням матеріалу – натюрморт.	2	10
3.	Побудова композиції з різновидами перспективи. Повітряна перспектива в пейзажі.	2	10
4.	Побудова декоративної композиції з використанням абстрактних форм, з виявленням кольорових акцентів.	2	10
5.	Виконання творчої композиції.	2	10
	Усього:	10	50
Змістовий модуль 6. Різновиди композиції.			
1	Виконання композиції з натури на тему: « Осінній ноктюрн».	2	10
2.	Створення уявної композиції з елементами природи.	2	10

3.	Малювання композиції з образами минулих епох.	2	10
4.	Малювання композиції з пам'яті на тему: «Спогади про практику».	2	10
5.	Створення образу в абстрактній композиції	2	10
	Усього:	10	50
	Усього за курс:	52	260

7. Семінарські заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
1	Закон підпорядкування всіх закономірностей ідейному задуму твору.	2	10
2	Колір та його значення в ідейному змісті та рішенні композиції.	2	10
3	Роль матеріалу у створенні художнього образу в різних видах мистецтва: графіка, дизайн.	2	10
4	Природні форми та елементи рослинного світу в композиціях видатних майстрів мистецтва: Ян ван Ейк, А. Дюрер, Г. Клімт, М. Врубель.	2	10
5	Симетрія і асиметрія в композиції. Центр композиційного задуму.	2	10
	Усього:	10	50

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
1	Виконання композиції з акцентом на вертикалі. Копії творів художників: О. Дейнеки, В. Салахова, Б. Неменського. Виконання в кольорі.	6	5
2	Урівноваження композиції. Зображення предметів в натюрморті і вміння передати урівноваженість між ними. Техніка виконання – довільна.	4	5
3	Виконання сюжетної композиції на тему: «Студентські будні»	4	5
4	Робота над серією малюнків з тональною плямою (штрихування). Графічні матеріали – сангіна, вугілля.	6	5
5	Виконання серії малюнків з тональною плямою	7	5
6	Творча робота. Техніка – гуаш.	5	5
7	Творча робота з використанням всіх графічних	5	5

	засобів композиції. Виконання начерків. Техніка – кольорові олівці.		
8	Творча робота з використанням засобів композиції. Пляма. Виконання начерків.	5	5
9	Створення творчої роботи в стилі українського авангарду ХХ ст.	5	5
10	Створення творчої роботи з використанням фактури та текстури.	4	5
11	Виконання творчої роботи з використанням кольору в стилі сюрреалізму.	2	5
12	Виконання творчої роботи в стилі українського модерну(стилізація та декоративність).	4	5
13	Виконання композиції в різному масштабі (птахи, тварини).	5	5
14	Виконання контрастної композиції на теми: «Ліс», «Весна».	5	5
15	Східні мотиви в українській орнаментиці (контраст, нюанс).	5	5
16	Намалювати ескіз килима, тканини, книжкової мініатюри в арабо – мусульманському стилі, включення шрифтової композиції.	5	5
17	Стилізація природних форм в ювелірних прикрасах.	8	5
18	Створення рослинного орнаменту з рослинним та зооморфним орнаментом.	7	5
	Усього:	92	90

9. Індивідуальні заняття

№ з/п	Назви тем	Кількість годин
III семестр		
1	Виконання композиції з підпорядкуванням усіх закономірностей задуму твору.	2
2	Виконання ескізу композиції пейзажу з передачею простору і монументальності.	2
3	Засоби композиції в малюнку. Виконання начерків.	4
IV семестр		
4	Робота над декоративною композицією в хроматичній гамі(«Салют», «Прогулянка по Африці»).	2
5	Передача настрою в композиції. Використання різних графічних технік: пастель, кольорові олівці («Казкові птахи», «На далекій півночі», «Дари природи», « Шоколадне королівство».	1
6	Виконання абетки в стилі Г. Нарбута.	2
7	Копія творів художників к. ХІХ ст. (імпресіонізм).	1
8	Принципи побудови композиції у різних видах мистецтв (живопис, графіки, декоративно – прикладне мистецтво). Візуалізація природних форм в композиції.	2

		Усього:	8
	V семестр		
9	Виконання ілюстрацій в різних графічних техніках. Роль матеріалу в передачі змісту.		4
10	Підготовка презентації за темою: «Різновиди природних форм в образотворчому мистецтві. Архітектура».		4
		Усього :	8
	Усього годин за весь курс:		24

10. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально – пізнавальної діяльності.

1) За джерелом інформації:

- * словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція – прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій;
- * семінари, пояснення, розповідь, бесіда;
- * наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:

індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача, самостійна робота студентів: з книгою, використання індивідуальних навчальних завдань.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально – пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії, виконання завдань за інноваційними технологіями, створення ситуації пізнавальної новини; метод цікавих аналогій.

11. Методичне забезпечення

IV. Методичне забезпечення курсу:

- ❖ опірні конспекти;
- ❖ навчальні посібники;
- ❖ робоча навчальна програма;
- ❖ наочні матеріали.

12. Індивідуальне навчально – дослідне завдання

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань з навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально – пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: реферативне дослідження у межах навчальної програми курсу, виконане на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних занять.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково – педагогічне дослідження у вигляді реферату; вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використання джерел. Критерії оцінювання подано відповідно у табл.. 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ
(дослідження у вигляді реферату)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1.	Складання плану	5 балів
2.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерела. Виклад фактів, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану проблеми.	20 балів
3.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.	5 балів
Разом		30 балів

Критерії оцінювання ІНДЗ

(науково – педагогічного дослідження у вигляді реферату)

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально – методичної карти, де зазначено види й термін контролю. Систему рейтингових балів для різних

видів контролю та порядок їх переведення у національну 9 4- бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у таблиці 10.1 та 10.2

Орієнтовна тематика реферативних досліджень з навчальної дисципліни «Основи композиції» (II курс, III семестр)

1. Композиція в природі і мистецтві.
2. Композиційна формула Леонардо да Вінчі («Тайна вечеря»).
3. Закони композиції.
4. Техніка «туш-перо» і значення обраної техніки в створенні композиції.
5. Композиція в просторі.
6. Закон типізації.
7. Закон новизни. Розповіді. Навести приклади.
8. Роль горизонталі в композиції.
9. Новаторство в композиції епохи Відродження.
10. Ритмічні повтори в композиціях декоративних роботах.
11. Формат, його вплив на характер композиції.
12. Закон підпорядкування всіх закономірностей ідейному задуму твору.
13. Золотий перетин Леонардо да Вінчі.
14. Світлотінь в композиції.
15. Основні засоби композиції.
16. Прийоми композиції.
17. П'ять законів формоутворення в природі і мистецтві.
18. Начерк як основа композиційного бачення світу.
19. Етюд і його роль в композиції.
20. Колір та його значення в ідейному змісті та рішенні композиції.
21. Композиційна цілісність твору.
22. Ахроматичний ряд, його роль у вирішенні графічних композицій.
23. Начерки і етюди, їх значення в формуванні майбутнього художника.
24. Роль вертикалі у композиційному вирішенні малюнку.
25. Динаміка в композиції.
26. Ритм в композиції.
27. Композиція в просторі, розміщення, характер, настрої.
28. Роль вибору техніки у вирішенні композиції (кольорові олівці, олівець, пастель, сангіна).
29. Замальовка за уявою, пояснити особливості подібної роботи.
30. Масштабне збільшення від ескізу до оригіналу і його вплив на композиційне рішення.
31. Абетка Григорія Нарбута.
32. Симетрія в композиції творів декоративно – прикладного мистецтва.

33. Асиметрія в композиції творів живопису.
34. Новизна в композиції художників кінця XIX – начало XX ст. (імпресіонізм).
35. Симетрія в творах українського народного мистецтва.
36. Композиція і форма, створення подібних робіт в мистецтві.
37. Тематична композиція в декоративному мистецтві.
38. Алегорія в композиції.
39. Роль матеріалу при виконанні композиції.
40. Декоративне зображення і натура, його вирішальна роль при виконанні композиції.
41. Принципи побудови композиції у різних видах мистецтва (живопис, графіка, декоративно – прикладне мистецтво).
42. Асоціативність і композиція.
43. Емоційно – образна виразність кольору в композиції.
44. Ритм як пластичний і кольоровий зміст виразності композиції.
45. Рівновага в композиції.
46. Спокій та симетрія в емоційному рішенні композиції.
47. Тон як емоційно – виразний засіб композиції.
48. Гармонія в композиції (масштаб, ритм, колір).
49. Контраст в композиції.
50. Трансляція в симетричному вирішенні композиції.

**Орієнтовна тематика реферативних досліджень
з навчальної дисципліни «Основи композиції» II курс (IV семестр)
(залік)**

1. Формат, його різновиди. Вплив формату на характер композиції.
2. Ритм в композиції.
3. Композиція в природі і мистецтві: спільне і відмінне між ними.
4. Симетрія в композиції малюнку.
5. Асиметрія в малюнку.
6. Динаміка в композиції.
7. Начерк, його особливості.
8. Роль вертикалі у композиційному вирішенні малюнку.
9. Перенос симетрії в малюнку (трансляція).
10. Композиція просторового вирішення, її вплив на характер, настрій.
11. Композиція «Ліс», правила при виконанні подібної роботи.
12. Колір, його значення в ідейному змісті та рішенні композиції.
13. Тепла кольорова гама, її використання в різних видах мистецтва.

14. Напрямок авангардизм. Ідейні засади та будова композиції художниками цього стилю.
15. Тварини і птахи в композиціях народного мистецтва.
16. Холодна гама кольорів.
17. Контраст в композиції.
18. Фактура в композиції.
19. Нюанс в композиції.
20. Рівновага в композиції.
21. Необхідність знань композиції в професії художника.
22. Творчий процес в діяльності художника.
23. Асоціативність і композиція.
24. Гармонія в композиції.
25. Горизонталь в композиції.
26. Замальовка за уявою, специфіка подібної роботи.
27. Декоративне зображення і натура, його вирішальна роль при виконанні композиції.
28. Рівновага в композиції.
29. Трансляція в симетричному вирішенні композиції.
30. Тон як емоційно виразний засіб композиції.

11. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів з дисципліни «Основи композиції» оцінюються за модульно – рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове опитування, звіт, реферат, есе.
- Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

12. Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю за II курс, III семестр

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій.	4
2.	Відвідування практичних (семінарських) занять.	18
3.	Робота на практичному занятті	180
4.	Самостійна робота	35
5.	Індивідуальна навчально – дослідна робота.	30
6	Підсумковий модульний контроль - залік	50
	Підсумковий рейтинговий бал	317
	Коефіцієнт	3.17

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю за II курс, IV семестр

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій.	4
2.	Відвідування практичних (семінарських) занять.	10
3.	Робота на практичному занятті	100
4.	Самостійна робота	35
5.	Індивідуальна навчально – дослідна робота.	30
6	Підсумковий модульний контроль - залік	50
	Підсумковий рейтинговий бал	229
	Коефіцієнт	2.29

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю за III курс, V семестр

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
--------------	-----------------------	------------------------------------

1.	Відвідування лекцій.	4
2.	Відвідування практичних (семінарських) занять.	11
3.	Робота на практичному занятті	110
4.	Самостійна робота	45
5.	Індивідуальна навчально – дослідна робота.	30
6	Підсумковий модульний контроль	50
	Підсумковий рейтинговий бал за IV семестр	229
	Підсумковий рейтинговий бал за V семестр	249
	Разом	478
	Коефіцієнт з дисципліни	7.96
	Екзамен	40

Рекомендована література:

Базова:

1. Волков Н.Н. Геометрия и композиция картины. – М., «Искусство», 1975.
2. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої графії. 2-е видання перероблене і доповнене. – К., 2002.
3. Лесняк В.Н. Графический дизайн. - Биос Дизайн Букс, 2009. – 42с.
4. Форми і методи композиції у контексті сучасних наукових та практичних реалій. – Вишніва., 2007.

Допоміжна:

1. Барщ А.О. Наброски и зарисовки. – М., 1970.
2. Соколова Т.Н. Орнамент – почерк епохи. – Л., «Аврора», 1979.
3. Кузин В.С. Наброски и зарисовки. Пособие для учителя. – М., 1981.
4. Терентьев А.Е. Изображение животных и птиц средствами рисунка и живописи. – М., 1980.
5. Форми і методи композиції у контексті сучасних наукових та практичних реалій. – Вишніва., 2007.

Робоча програма навчального курсу

«Основи композиції»

Укладач: Кормакова Тетяна Леонідівна, викладач – методист циклової комісії образотворчого мистецтва та дизайну Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка.

«Основи композиції». Програма навчальної дисципліни/

Укладач: Кормакова Т.Л. – К.:

Університетський коледж Київського університету імені Бориса Грінченка,
2015. – 24с.